

MINISTER FOR LIGESTILLING

Redegørelse/ Perspektiv- og handlingsplan 2018

Afgivet til Folketinget af minister for
ligestilling den 27. februar 2018

KOLOFON

Redegørelse / Perspektiv- og handlingsplan 2018

Minister for ligestilling, februar 2018
Udenrigsministeriet

ISBN:

978-87-93616-36-3 (trykt udgave)

978-87-93616-37-0 (elektronisk udgave)

Fotos:

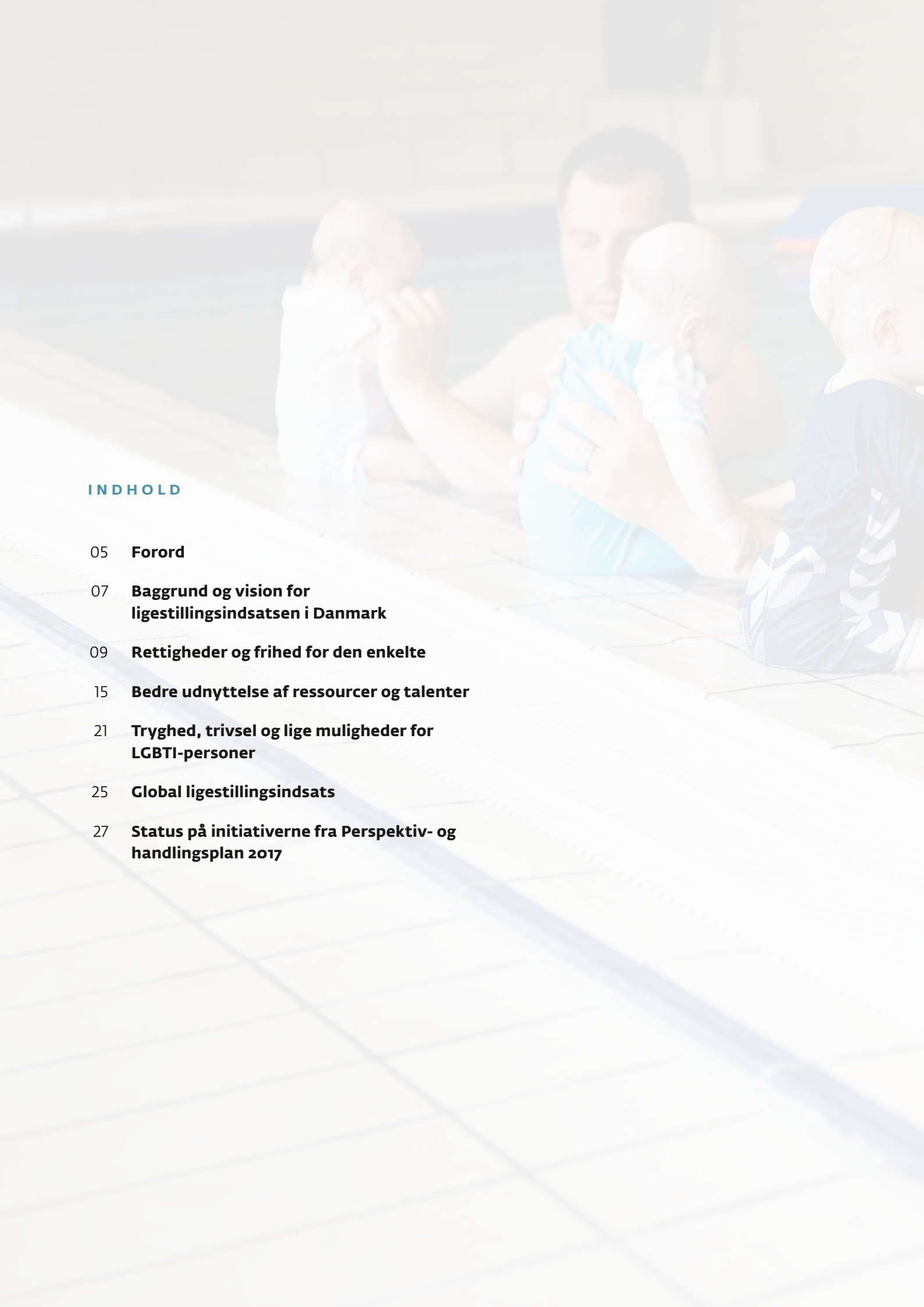
Getty Images, Scanpix og Kanal 4

Layout og produktion:

Datagraf Communications A/S

Web:

um.dk/ligestilling/perspektiv-og-handlingsplan

INDHOLD

- 05 **Forord**
- 07 **Baggrund og vision for ligestillingsindsatsen i Danmark**
- 09 **Rettigheder og frihed for den enkelte**
- 15 **Bedre udnyttelse af ressourcer og talenter**
- 21 **Tryghed, trivsel og lige muligheder for LGBTI-personer**
- 25 **Global ligestillingsindsats**
- 27 **Status på initiativerne fra Perspektiv- og handlingsplan 2017**

Ligestilling er udgangspunkt for vores demokrati og en grundlæggende frihedsrettighed

I Danmark har der ikke altid været lige muligheder for kvinder og mænd. Det har været et langt sejt træk at nå dertil, hvor vi er i dag. Og selvom vi ikke er i mål, så er vi langt. Din fremtid afgøres ikke først og fremmest af, om du er født som pige eller dreng, og mulighederne er mange uanset køn. Lige muligheder er i dag udgangspunkt for vores demokrati og en grundlæggende frihedsrettighed. Sådan er det i Danmark. Det skal vi holde fast i – også i mødet med kulturer, hvor det ikke er tilfældet.

Her skal vi være klare i mælet. Lige muligheder uanset køn, seksuel orientering eller kønsidentitet er en præmis, alle skal acceptere, uanset om man er født her eller kommer fra et andet land. En præmis, der ikke kan gradbøjes efter kultur, tradition eller religion. Vi skal ikke acceptere, at der i Danmark er parallelsamfund, hvor ligestillingen reelt er sat ud af kraft. Hvor unge piger og drenge udsættes for negativ social kontrol af deres familier, og hvor rygtesamfund sætter den personlige frihed under pres.

De unge skal selv tage opgøret med forældede normer og værdier, men vi skal som samfund støtte dem ved at insistere på at debattere og oplyse om rettigheder, negativ social kontrol og ligestilling i etniske minoritetsmiljøer, også selvom det er svært. Ellers lader vi dem, der begrænses, i stikken og går på kompromis med en grundlæggende værdi i det danske samfund. Det gælder også, når det kommer til friheden til at vælge sin partner og til at leve åbent om sin seksuelle orientering eller kønsidentitet.

Regeringen har sat et tydeligt mål om at fortsætte arbejdet med at fremme lige muligheder og frihed for den enkelte uanset seksuel orientering eller kønsidentitet. Det er historisk, at vi har etableret en koordinerende funktion på området og sammen med satspuljepartierne sikret finansiering til en indsats, der skal styrke tryk, trivsel og lige muligheder for LGBTI-personer. For regeringen er det afgørende at værne om den personlige frihed og det danske frisind.

Ligestilling er en af grundpillerne, hvis vi skal skabe rum for den enkeltes udfoldelse, gribe fremtidens muligheder og fortsat udvikle samfundet. Både kvinder og mænd skal bidrage til at forme vores fælles samfund gennem deltagelse i beslutningsprocesser i virksomheder og i politik. Respekten for hinanden, uanset om det er på arbejdspladsen, i politik eller i det offentlige rum, er afgørende. #MeToo-bevægelsen har vist et behov for at gøre op med en tabubelagt kultur, når det kommer til seksuel chikane og behov for at forebygge, at seksuel chikane finder sted. Frisind og respekt går hånd i hånd.

Unge skal ikke begrænses af kønsstereotype forventninger om uddannelsesvalg. Størstedelen af de job, vi har om 20 år, kender vi ikke i dag, men der er ingen tvivl om, at fremtiden også er digital. Piger og kvinder skal også være skabere af fremtidens digitale samfund. På samme måde er det vigtigt, at mænd i højere grad er beskæftiget i omsorgs- og undervisningssektoren. Piger og drenge har brug for rollemodeller, og det kan blive for ensidigt, hvis ikke de også møder mænd i dagtilbud og skolerne.

Vi skal komme fremtiden i møde og gribe mulighederne – alle ressourcer skal i spil på arbejdsmarkedet og i familien. Vores arbejds- og familieliv er i forandring, og både mænd og kvinder efterspørger i stigende grad balance mellem familie- og arbejdsliv. Det skal være helt naturligt, at mænd tager forældreorlov, på samme måde som kvinder gør det.

Som historien viser, er arbejdet med ligestilling et langt, vigtigt og sejt træk. Udviklingen rykker ikke fra dag til dag – hverken herhjemme eller globalt. Mange forskellige parter skal engageres i indsatsen, og alt imens nye udfordringer og initiativer opstår, er vi også nødt til at fastholde dagsordener gennem flere år for at skabe forandring. Vi skal stædigt holde fast i, at alle skal have lige muligheder.

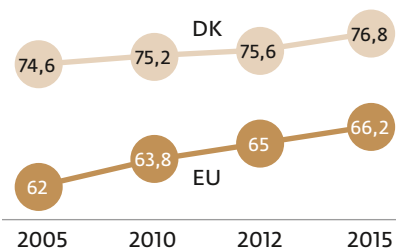
God læselyst.

Karen Ellemann
Minister for ligestilling

NØGLETAL:

EIGE's Gender Equality index

Kilde: EIGE (2015) Scores of the Gender Equality Index

Baggrund og vision for ligestillingsindsatsen i Danmark

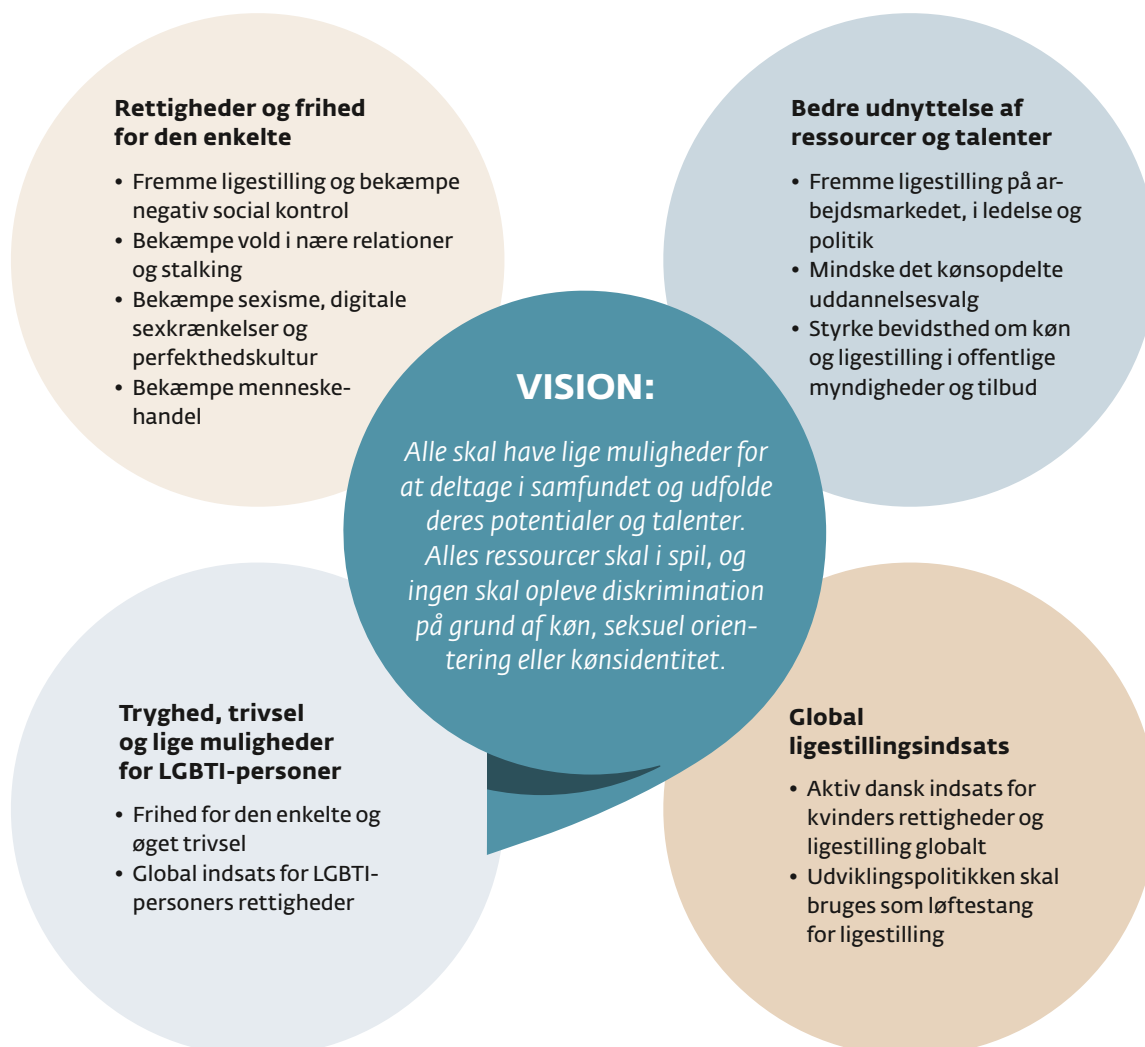
Danmark er blandt de mest ligestillede lande i verden, og vi har siden 2005 ligget stabilt på en anden plads i de løbende opgørelser over, hvor langt landene i EU er med ligestilling mellem kønnene¹.

Mange lande ser til Danmark og de nordiske lande, når det kommer til ligestilling, men der er fortsat udfordringer. Der er behov for løbende at arbejde for at fremme lige muligheder for alle og ligestilling - både herhjemme og internationalt. Det kræver en lang og vedvarende indsats. Rigtig meget handler om kultur og forventninger til, hvordan kvinder og mænd, drenge og piger skal være og agere i samfundet. Det er ikke noget, der ændrer sig uden videre. Derfor ændrer udfordringerne eller indsætterne sig heller ikke nødvendigvis fra år til år. Perspektiv- og handlingsplanen udgør rammen om regeringens arbejde med at fremme ligestilling i det kommende år. Den er samtidig med

til at sikre opfølgning på verdensmålene, særligt mål 5 om ligestilling mellem kønnene. Det er afgørende, at Danmark tager ansvar for at sikre opfyldelsen af mål 5 - nationalt og globalt. De globale udfordringer må ikke blive en sovepude for en ambitiøs national indsats. Det er regeringens vision, at:

"Alle skal have lige muligheder for at deltage i samfundet og udfolde deres potentialer og talenter. Alle ressourcer skal i spil, og ingen skal opleve diskrimination på grund af køn, seksuel orientering eller kønsidentitet."

For at opfylde visionen arbejdes der med en række konkrete initiativer inden for fire indsatsområder: *Rettigheder og frihed for den enkelte, Bedre udnyttelse af ressourcer og talenter, Tryghed, trivsel og lige muligheder for LGBTI-personer og Global ligestillingsindsats.*

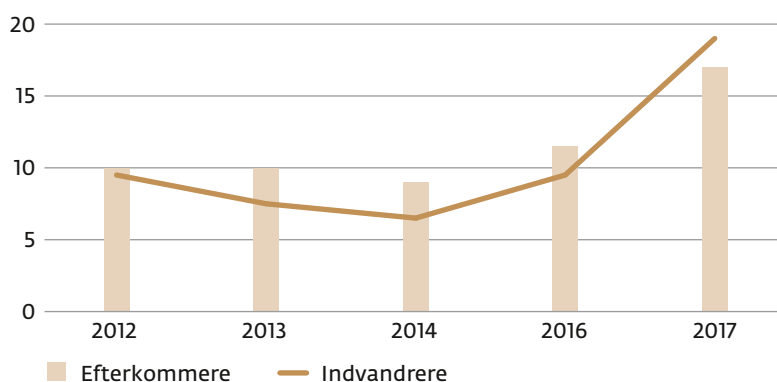
¹ EIGE (2017) Gender Equality Index

NØGLETAL:

Antal der har været udsat for, at familie-medlemmer har tjekket deres mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dem

Kilde: Udlændinge- og Integrationsministeriet (2017) Medborgerskab 2017: Notat nr. 2: Social kontrol blandt nydanskere og personer med dansk oprindelse.

Rettigheder og frihed for den enkelte

Friheden til og muligheden for at bestemme over egen krop og eget liv er en grundlæggende rettighed i det danske samfund. Det gælder for alle uanset køn, kultur og religion. I nogle etniske minoritetsmiljøer begrænser stærk social kontrol primært pigernes frihed og lige muligheder. Menneskehandel, vold og sexismen er ikke alene et overgreb på den enkelte, det kan også have store konsekvenser for samfundet.

Fremme ligestilling og bekæmpe negativ social kontrol

De fleste unge i Danmark har en stor grad af frihed. Men nogle unge oplever, at rygtesamfund og negativ social kontrol sætter snævre grænser for deres frie udfoldelse. Det gælder særligt i parallelsamfund og ghettoer, der ikke er danske i deres værdier. Her knægtes frihedsrettigheder som ligestilling mellem mænd og kvinder.

Den negative sociale kontrol rammer både piger og drenge. Men det er oftere pigerne, der får begrænset deres bevægelsesfrihed, sociale liv, valg af uddannelse og kæreste.

Flere og flere unge med etnisk minoritetsbaggrund blander sig i debatten og siger fra. Støtte, oplysning om rettigheder og en åben debat er afgørende for, at både unge, mænd og kvinder kan stå fast på retten til at bestemme over eget liv.

En af vejene til et mere selvstændigt liv og kendskab til danske værdier er at have et job og deltage i foreningslivet. Når nydanske kvinder er på arbejdsmarkedet, gavner det deres børns integration og mindsker negativ social kontrol.

Den ambitiøse indsats mod negativ social kontrol og manglende ligestilling i etniske minoritetsmiljøer fortsætter. Samtidig sættes der målrettet ind mod parallelsamfund.

Fakta

- 59 procent af nydanske kvinder, der bor i et område med en høj koncentration af beboere med indvandrerbaggrund, føler sig begrænset med hensyn til valg af kæreste eller ægtefælle. Andelen af kvinder, der oplever social kontrol, er væsentlig mindre, 22 procent, når de bor i et område, hvor ingen af de andre beboere har indvandrerbaggrund.
- 13 procent af kvindelige flygtninge er i lønmodtagerbeskæftigelse efter 3 års ophold i Danmark. Blandt mandelige flygtninge er det 45 procent.
- Blandt 25-39-årige ikke-vestlige indvandrere og efterkommere har 23,9 procent mænd og 37,9 procent kvinder i 2016 gennemført en videregående uddannelse.
- Næsten 4 ud af 10 indvandrere og efterkommere mener, at manden er familiens naturlige overhoved. Blandt personer med dansk oprindelse er det hver tiende.
- 17 procent indvandrere og 18 procent efterkommere har inden for det seneste år været udsat for, at familiemedlemmer har overvåget dem ved at ringe til dem eller følge efter dem. For etniske danskere er det 10 procent.
- 53 procent af kvindelige indvandrere og efterkommere i alderen 18-29 år, svarer, at de i høj grad har frihed til at gøre de samme ting som deres jævnaldrende af modsatte køn. Blandt etniske danske kvinder er det 92 procent.
- Ifølge Rigspolitiets opgørelse vedr. æresrelaterede konflikter og forbrydelser blev der i 2006 registreret 109 anmeldelser/sager, mens det var 156 i 2016.

Udlændinge- og Integrationsministeriet (2017) *Integration i tal. Nr. 4.*

Udlændinge- og Integrationsministeriets beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Udlændinge- og Integrationsministeriet (2017) *Integration: Status og Udvikling 2017.*

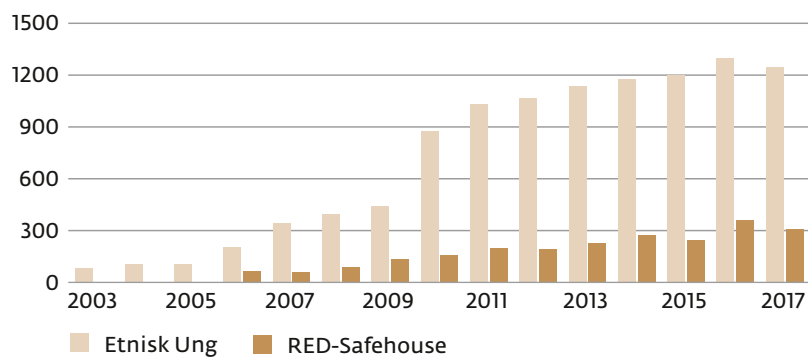
Udlændinge- og Integrationsministeriet (2017) *Medborgerskab 2017: Notat nr. 1: Nydanskernes holdninger til kønsroller.*

Udlændinge- og Integrationsministeriet (2017) *Medborgerskab 2017: Notat nr. 2: Social kontrol blandt nydanskere og personer med dansk oprindelse.*

Rigspolitiet (2017) i Institut for Menneskerettigheder (2017) *Ekstrem social kontrol.*

NØGLETAL:

Antal henvendelser

Kilde: Etnisk Ung og
RED-Safehouse

Bekæmpe vold i nære relationer og stalking

Vold har store konsekvenser for den enkelte voldsudsatte og for samfundet. Igennem de senere år er der kommet øget fokus på, at vold ikke alene er fysisk vold, men at stalking og psykisk vold kan være lige så indgribende og nedbrydende for den, det går ud over.

Unge og mænd er også udsat for vold i deres parforhold. Især mange unge har svært ved at sætte grænser. Det kan være svært som ung at sige fra og se, hvornår et forhold er usundt.

Uanset hvordan eller mod hvem volden finder sted, er der behov for at gøre en aktiv indsats for at skabe et ligetil og respektfuldt samfund, hvor alle kan færdes trygt ude som hjemme.

Der er derfor løbende brug for at udvikle nye indsatser og for ny viden, så forskellige former for vold i nære relationer, herunder psykisk vold, bekæmpes.

Fakta

- 35 procent af unge mellem 16 og 24 år synes, det kan være svært at sætte grænser for, hvad der er okay at gøre i et kæresteforhold.
- 33 procent unge kvinder og 13 procent unge mænd mellem 16 og 24 år, der er eller har været i et forhold, har oplevet at få deres grænser overtrådt psykisk.
- 42 procent af elever i 7. klasse har været udsat for kærestevold. 40 procent har været udsat for psykisk vold.
- Internationale studier tyder på, at i halvdelen af de forhold, hvor der er vold, udøver begge parter vold.
- 10 procent er i løbet af deres liv blevet tvunget til sex eller har oplevet forsøg på tvungen sex. Heraf er 84 procent kvinder.
- Kun 11 procent af de seksuelle overgreb blev anmeldt til politiet.
- 82 procent af seksuelle krænkelser begås mod personer under 25 år.
- Det skønnes, at 100.000-132.000 personer årligt bliver udsat for stalking i Danmark. Heraf er ca. 2/3 kvinder.

Epinion (2017) Holdningsundersøgelse i forbindelse med kampagnen "Vold kan forekomme".

Dokkedahl & Elklit (2018) *Undersøgelse af indbyrdes vold*, Syddansk Universitet.

Heinskou et al. (2017) *Seksuelle krænkelser – omfang og karakter*, Aalborg Universitet og Københavns Universitet.

Justitsministeriets Forskningskontor (2013) *Omfanget og karakteren af stalking. En befolkningsundersøgelse*.

CASES:

Ungdomstopmøde om ligestilling, ungdomsliv og negativ social kontrol

I efteråret 2017 blev der afholdt et ungdomstopmøde om ligestilling, ungdomsliv og negativ social kontrol. Topmødet udgjorde en platform for drøftelser og refleksion over egen og andres situation, og de dilemmaer nogle nydanske unge kan stå i, når det kommer til frihed, kontrol og de gråzoner, som eksisterer derimellem. Ungdomstopmødet gav de mere end 130 unge deltagere en stemme i debatten.

Dialogkorps og netværk af unge meningsdannere

Styrelsen for International Rekruttering og Integration driver et dialogkorps af unge og forældre, der har haft personlige oplevelser med social kontrol og æresrelaterede konflikter. Korpsen går i dialog med unge og andre om ære, ligestilling, familiekonflikter, negativ social kontrol og tvangsægteskaber. Dialogen er udvidet til at omfatte køn, seksualitet og familie. Der er endvidere den 1. juni 2017 etableret et landsdækkende netværk af unge meningsdannere, som har personlig erfaring med religiøs og negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter. Netværket har til formål at understøtte og kvalificere medlemmernes løbende engagement i samfundsdebatten og ruste dem til at mobilisere flere unge til at tage et opgør med undertrykkende normer og negativ social kontrol.

Bekæmpe sexismen, digitale sexkrænkelser og perfektionskultur

Millioner af kvinder verden over har med #MeToo-bevægelsen skabt en virtuel demonstration mod hverdagskrænkelser, seksuel chikane og mere alvorlige seksuelle overgreb – på arbejdspladser, i det offentlige rum og på nettet. De mange stemmer, der har rejst sig, har effektivt sat fokus på at bryde tabuet og tavsheden. Og på, at der er tale om et udbredt problem og en kultur, der skal gøres op med.

Seksuel chikane og sexismen er aldrig i orden. Det skal forebygges og håndteres, der hvor det finder sted. Krænkelende adfærd kan have store konsekvenser for den enkelte, det gælder både online og offline.

Indflydelsen fra digitale og sociale medier påvirker i stigende grad os alle. De sociale medier er et sted, hvor særligt unge deler tilværelsen med venner, kærester og følgere. Det er vigtigt med en ungdomskultur, hvor der er gensidig respekt – både online og offline. Og hvor der gøres op med en stigende tendens til en "perfektionskultur", der præger hverdagen især for pigerne. Idealer og normer for adfærd og krop må ikke blive urealistiske eller begrænsende for ens liv.

Der er brug for at sætte fokus på gensidig respekt, god tone og omgangsform generelt og på arbejdspladsen og de sociale medier.

Bekæmpe menneskehandel

Menneskehandel er et brud på grundlæggende menneskerettigheder og en grov krænkelse af den enkeltes ret til at bestemme over egen krop og eget liv.

Menneskehandel findes inden for mange forskellige områder og brancher fx prostitution, tvangsarbejde og kriminalitet. Både kvinder, mænd og børn udnyttes. Men langt størstedelen af ofre er fortsat kvinder handlet til prostitution. Menneskehandel er en alvorlig forbrydelse, der er grænseoverskridende, og ofte er der tale om organiseret kriminalitet. Bagmændene er kyniske og finder hele tiden nye udnyttelsesformer.

Der er behov for en stabil og fleksibel indsats, der løbende kan tilpasses udviklingen. Derfor er rammerne for indsatsen til bekæmpelse af menneskehandel i perioden for 2019-2021 allerede nu fastlagt i en ny handlingsplan.

Fakta

- 53 procent af 15-30 årige har modtaget nøgenbilleder. 22 procent af 15-30 årige videresender gerne et nøgenbillede af en, de ikke kender.
- En rundspørge blandt kvindelige skuespillere viser, at 2 ud af 3 af de adspurgte har oplevet seksuel chikane fra en overordnet.
- Kvinder oplever i højere grad end mænd at modtage nedsættende, krænkelende og chikanerende kommentarer i debatter på facebook.
- Flere kvinder end mænd afholder sig fra at deltage i debatter på facebook inden for emnerne flygtninge, migration, asyl, religion, tro og integration.
- 16 procent af befolkningen er blevet befamlet eller rørt intime steder på kroppen mod deres vilje.
- 12 procent af befolkningen har været udsat for nedsættende, seksuelle tilråb på gaden.
- 90,8 procent af unge i alderen 0-18 år, som er diagnosticeret med en spiseforstyrrelse, er piger (2016).
- 3-4 procent af drenge og 9-10 procent af piger på ungdomsuddannelser har lav grad af mental sundhed.

YouGov for DR2 (2016) *Ung, nøgen og udstillet.*

Politiken (2017) *Rundspørge blandt medlemmer af dansk skuespillerforbund.*

Institut for Menneskerettigheder (2017) *Hadefulde ytringer i den offentlige online debat.*

Heinskou et al. (2017) *Seksuelt krænkelse – omfang og karakter, Aalborg Universitet og Københavns Universitet.*

Sundhedsstyrelsen (2017) *Prævalens, incidens og aktivitet i sundhedsvæsenet for børn og unge med angst eller depression, ADHD og spiseforstyrrelser.*

Statens Institut for Folkesundhed (2017) *Mental sundhed blandt unge. Resultater fra Ungdomsprofilen 2014.*

Fakta

- I Danmark er 731 personer blevet vurderet handlet af de danske myndigheder i perioden 2007-2017. Størstedelen af ofre kommer fra Nigeria, Rumænien og Thailand. 87 procent af de vurderede ofre for menneskehandel i Danmark er kvinder.
- Næsten 24,9 millioner mennesker er ofre for tvangsarbejde, herunder menneskehandel, på verdensplan.

Center mod Menneskehandel (2018).

International Labour Organization (ILO) (2017) *Global Estimates of Modern Slavery.*

INDSATSER:

Oplysningsindsats om rettigheder og ligestilling i etniske minoritetsmiljøer: Ligestillingsministeren lancerer en oplysningsindsats, som skal give viden og skabe debat om rettigheder, ligestilling og negativ social kontrol blandt kvinder, mænd og unge med etnisk minoritetsbaggrund. Indsatsen vil bestå af et undervisnings- og debat tilbud, som kan rekvireres frit af fx sprogskoler, foreninger og kommuner. Indsatsen er finansieret af satspuljen og løber frem til 2020.

Lokale dialogmøder om negativ social kontrol: Ligestillingsministeren vil fortsætte dialogen med unge og forældre om ligestilling og social kontrol, herunder følge op på ungdomstoppmødet om negativ social kontrol i november 2017 med blandt andet udgivelsen af en pakke med inspiration til dialog og oplysning om negativ social kontrol, ligestilling og rettigheder fx i form af dilemmaspil.

Forebyggelse af radikalering og social kontrol i dagtilbud og uddannelse: Undervisningsministeriet igangsætter, som led i satspuljeaftalen for 2017, en indsats, der skal forebygge radikalering og social kontrol gennem fx udviklingsforløb i dagtilbud og uddannelse og kapacitetsopbygning via efteruddannelse af lærere og pædagogisk personale, samt udvikling og formidling af materialer. Undervisningsministeriet vil også i 2018 i forbindelse med tilsyn med frihed- og folkestyrekravet på en række frie grundskoler have fokus på ligestilling, social kontrol på skolerne, seksual- og biologisk undervisning, samt om piger og drenge deltager lige aktivt i undervisningen mv.

Ny viden om negativ social kontrol og maskulinitet i etniske minoritetsmiljøer: Udlændinge- og Integrationsministeriet lancerer i 2018 en undersøgelse af unges oplevelse af negativ social kontrol og frihed. Undersøgelsen bidrager med viden om omfanget og karakteren af negativ social kontrol blandt unge, afdækker normer og holdninger, samt hvem der udøver, og hvem der udsættes for kontrol. Undervisningsministeriet lancerer i foråret 2018 en undersøgelse blandt elever i 6., 7. og 8. klasse, der skal belyse omfanget og karakteren af negativ social kontrol i grundskolen. Ligestillingsministeren offentliggør endvidere i 2018 en undersøgelse af maskulinitet og holdninger til ligestilling, social kontrol og fædreroller mv. i særligt etniske minoritetsmiljøer.

Styrket indsats for etniske minoriteters deltagelse i arbejds- og fritidsliv: I forbindelse med satspuljeaftalen for 2018 på udlændinge- og integrationsområdet er der afsat 78,1 mio. kr. i perioden 2018-2021 til, at kommuner, der har modtaget mange flygtninge og familiesammenførte, kan ansætte integrations- og beskæftigelsesambassadører. De skal understøtte den virksomhedsrettede integrationsindsats og have et særligt fokus på at løfte kvindernes tilknytning til arbejdsmarkedet. Der er endvidere afsat 24 mio. kr. i 2018-2021 til en udbredelse af Dansk Idræts Forbunds indsats Get2Sport. Formålet er at styrke rekrutteringen af frivillige og medlemmer til idrætsklubber i udsatte boligområder, herunder særligt etniske minoritetspiger- og kvinder.

Indsats mod vold i nære relationer og stalking: En række initiativer under handlingsplan mod vold i familien og i nære relationer 2014-2017 løber frem til 2019. Handlingsplanen evalueres, og der igangsættes en proces med at afdække behovet for nye initiativer og indsatser, herunder med særligt fokus på psykisk vold. En ny undersøgelse om forekomsten

af partnervold mod både kvinder, mænd og unge samt vold i homoseksuelle forhold offentliggøres i foråret 2018. Endvidere udarbejder Justitsministeriets Forskningskontor i 2018 en ny undersøgelse, der kortlægger omfanget og karakteren af stalking i Danmark, og der arbejdes på, at psykisk vold får en selvstændig paragraf i straffeloven.

Bekæmpelse af seksuel chikane på arbejdspladsen:

I kølvandet på #MeToo-bevægelsen afholdes i samarbejde mellem ligestillingsministeren og beskæftigelsesministeren en høring om seksuel chikane på arbejdspladsen med inddragelse af arbejdsmarkedets parter. I forhold til danske virksomheder mv. sættes der fokus på at bryde tabuet omkring seksuel chikane og på respekt, god tone og omgangsform på arbejdspladsen. Herudover styrkes Arbejdstilsynets indsats mod seksuel chikane, og godtgørelsesniveauet i forhold til seksuel chikane på arbejdspladser sættes op. Endelig vil kulturministeren og ligestillingsministeren fortsætte dialogen med kulturbranchen om, hvordan seksuel chikane kan forebygges og håndteres i branchen.

Lovforslag om skærpet straf for grovere digitale sexkrænkelser: Som opfølgning på regeringens initiativer til en styrket indsats mod digitale sexkrænkelser har Justitsministeriet den 6. december 2017 fremsat et lovforslag, der har til formål at skærpe straffen med gennemgående en tredjedel for grovere digitale sexkrænkelser, jf. straffelovens § 264 d.

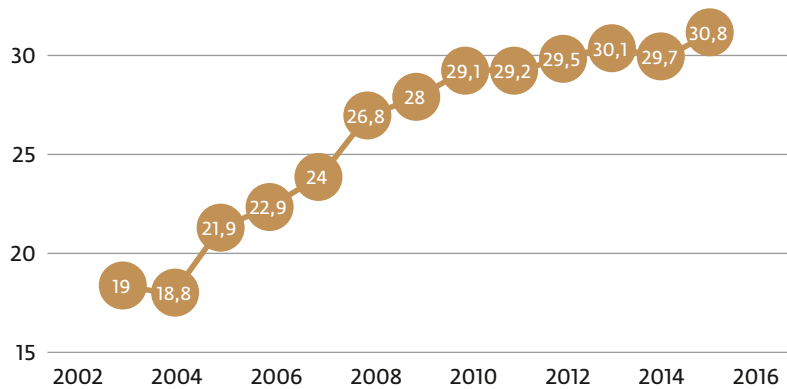
Fokus på unge, køn og krop: I samarbejde med Sex & Samfund, Mediehuset og Mary Fonden sætter ligestillingsministeren fokus på temaet "Elsk dig selv – krop og idealer" ved årets Mediekonkurrence for skoler i maj 2018. Målet er at få piger og drenge i udskolingen til at debattere og reflektere over deres opfattelse af krop, idealer og normer, herunder indflydelse fra sociale medier. Med satspuljeaftalen for 2018-2021 er der i alt prioriteret 53 mio. kr. til fortsat at styrke indsatsen for mennesker med spiseforstyrrelser og selvskade gennem en pulje målrettet kommuner, regioner og private aktører. Derudover laves en erfaringsopsamling på selvskadeområdet. Anti Doping Danmark afholder i 2018 en konference om forebyggelse af doping blandt unge i idræts- og fitnessmiljøer på baggrund af en række kommunale initiativer om blandt andet at møde de unge i dialog om kropsidealer, træning og sundhed. Anti Doping Danmark, Sundheds- og Ældreministeriet og Kulturministeriet har ydet rådgivning og støtte til projekterne.

Styrket indsats mod menneskehandel: Som led i satspuljeaftalen for 2017 gennemføres en oplysningsindsats til relevante aktører og mulige ofre for menneskehandel om at vidne, retsforfølgelse af bagmænd og menneskehandel. Der udarbejdes endvidere en børnebog rettet mod potentielle ofre for menneskehandel blandt uledsagede mindreårige i asylsystemet, samt et e-læringsværktøj, hvor aktører, som arbejder med mindreårige potentielle ofre for menneskehandel, kan få større viden omkring definitioner af og indikatorer på menneskehandel. For at sikre kontinuitet i indsatsen mod menneskehandel er der med satspuljeaftalen for 2018 afsat midler til en ny handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel for perioden 2019-2021. Handlingsplanen skal øge fleksibilitet i indsatsen, så tilbud mv. løbende kan tilpasses udviklingen.

NØGLETAL:

Gns. antal barselsdagedage for danske fædre

Kilde: Danmarks Statistik (2002-2016) LIGEFIn: Ligestillingsindikator for barselsdage til forældrepar

Bedre udnyttelse af ressourcer og talenter

Den enkelte pige og dreng, kvinde og mand skal have mulighed for at deltage i samfundet og udfolde sit potentiale frit. Alle ressourcer og talenter skal i spil i uddannelse, arbejdsliv og i beslutningsprocesser. Det bidrager til vækst og styrker det danske samfund.

Fremme ligestilling på arbejdsmarkedet, i ledelse og politik

I Danmark deltager kvinder og mænd på lige fod på arbejdsmarkedet, men de vælger typisk arbejde inden for forskellige områder og sektorer. Det giver et mindre fleksibelt arbejdsmarked, bidrager til lønforskelle og kan betyde, at den enkelte ikke udnytter sit potentiale og talent.

Der har været en positiv udvikling i andelen af generalforsamlingsvalgte kvinder i bestyrelsen i virksomhederne. Det er vigtigt, at alle ressourcer kommer i spil, så vi udnytter det fulde potentiale. Det bidrager til bedre resultater og til dynamik på arbejdsmarkedet.

Der er også brug for alle talenter i politik. Til styring og prioritering af kommunernes økonomi. Til at nytænke velfærd, miljø og indretningen af samfundet. Ved sidste års valg til kommuner og regioner var andelen af kvinder blandt de folkevalgte cirka en tredjedel, og der er 14 kvindelige borgmestere ud af 98.

I Danmark er der fleksible rammer for at dele forældreorloven. Alligevel tager fædre kun cirka en tiendedel af den samlede orlov, og en del fædre ville gerne have holdt mere orlov, end de gjorde.

Der er behov for fortsat at arbejde med at mindske det kønsopdelte arbejdsmarked, fremme kvinder i ledelse og politik samt fædres brug af orlov.

Fakta

- Andelen af kvindelige generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer i børsnoterede selskaber er steget fra 9,6 procent i 2012 til 15,9 procent i august 2017.
- Udviklingen i andelen af kvinder i bestyrelser inkl. medarbejdervalgte i de største virksomheder (C20) er steget fra 17,7 procent i 2010 til 30,3 procent i 2017.
- Cirka 60 procent af alle ledere har en uddannelse som cand. merc., cand. oecon. eller ingeniør. Der er kun en tredjedel kvinder på disse studier.
- 2015-mødre holder i gennemsnit 298 dages orlov. 2015-fædre holder i gennemsnit 31 dages orlov. Det er 12 dage længere orlov, end fædrene holdt i 2003.
- 43 procent af mænd, der blev fædre i 2015, holdt kun 14 dages fædreorlov. Det har været nogenlunde stabilt fra 2008.
- 41 procent af forældre ville gerne have holdt længere orlov, end de gjorde. Hver tredje far oplever, at manglende opbakning fra arbejdsgiver er en barriere for at holde mere orlov.
- Fars barsel gavner mors karriere og øger husholdningens samlede indkomst. Hvis far tager en uges ekstra barsel, reduceres lønforskellen mellem mor og far med op til 14.000 kr.
- Når der tages højde for, at mænd og kvinder typisk har forskellige uddannelser, jobs mv. er den uforklarede lønforskel mellem 4 og 7 procent.
- Ved valget d. 21. november 2017 var andelen af opstillede kvinder 32 procent i kommuner og regioner. Andelen har ligget stabilt omkring 30 procent siden 2005. Efter valget i 2017 er der 33 procent kvinder i byrådene og 38 procent i regionsrådene.

Erhvervsstyrelsen (2017) *Evalueringsrapport: Lov om måltal og politikker for det underrepræsenterede køn.*

EIGE (2017) *Gender Statistics Database.*

Boston Consulting Group (2017) *Universities are key to unlocking diversity in Denmark.*

Danmarks Statistik (2017) *Fædres brug af orlov (opdateret oktober 2017).*

LO, FTF, Djøf, DM, IDA (2017) *Undersøgelse om balance og barsel. Rockwool Fonden (2017) Fars barsel mindsker løngabet mellem mænd og kvinder, og øger husholdningens samlede indkomst.*

SFI (2013) *Lønforskel mellem mænd og kvinder 2007-2011.*

KMDs kandidatlistor og Danmarks Statistik.

KL og Danske Regioner.

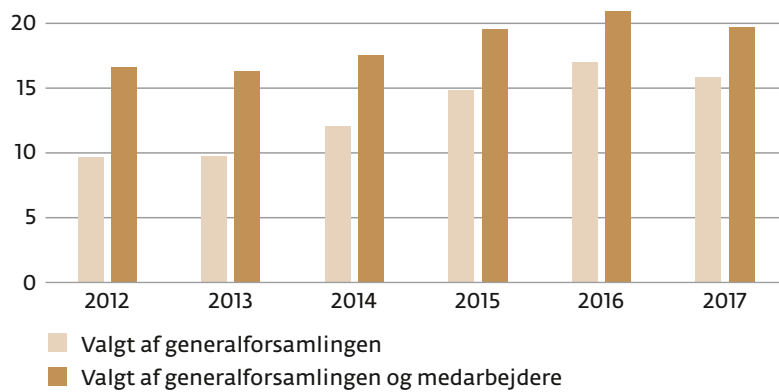
Institut for Menneskerettigheder (2017) *Mænd dominerer stadig byrådene.*

NØGLETAL:

Andelen af kvindelige bestyrelsesmedlemmer inkl. Udlændinge i pct

Kilde: Erhvervsstyrelsen (2017) Evalueringsrapport: Lov om måltal og politikker for det underrepræsenterede køn

Mindske det kønsopdelte uddannelsesvalg

Når piger og drenge står over for valget af uddannelse, skal kønsstereotype forventninger ikke afgøre, om de uddanner sig til pædagog eller softwareudvikler. Unge skal præsenteres for hele paletten af uddannelser og ikke kun dem, der "passer" til deres køn, når de taler med fx forældre, lærere og uddannelsesvejledere.

Uddannelsessystemet skal give alle børn og unge de bedst mulige vilkår for at lære, trives og udvikle sig. Samtidig er det vigtigt, at børn og unge møder både kvinder og mænd i dagtilbud, skole og uddannelsessystemet, så de har forskellige rollemønstre at spejle sig i. Den digitale udvikling accelerer stadig hurtigere. I dag er der færre kvinder end mænd, der uddanner sig inden for naturvidenskab og it. Både mænd og kvinder skal være med til at skabe de teknologiske fremskridt og forme fremtiden.

Der er behov for fortsat at arbejde på at mindske det kønsopdelte uddannelsesvalg og dermed det kønsopdelte arbejdsmarked.

Fakta

- I 2030 forventes der at være et udækket efterspørgselspotentialt på op til 19.000 it-specialister.
- På it-uddannelser er andelen af kvinder blandt de optagne 27 procent i 2017. Det er stort set uændret siden 2010.
- På over halvdelen af erhvervsuddannelserne udgør det ene køn over 80 procent af eleverne. På ca. en fjerdedel af uddannelserne udgør det ene køn over 90 procent.
- Knap 70 procent af lærerne og pædagogerne i folkeskolen er kvinder, mens andelen for børnehaveseledere er 96 procent kvinder.
- På pædagoguddannelsen var der i 2016 hhv. 73 procent kvinder og 27 procent mænd. Det er en lille stigning fra 2007, hvor der var 22 procent mænd. Mænd har et større frafald end kvinder på pædagoguddannelsen.
- Andelen af kvinder blandt det videnskabelige personale på de danske universiteter er steget fra i alt 27 procent i 2007 til 32 procent i 2015. Kvinder udgjorde i 2015 19,7 procent af professorerne, 32,6 procent af lektorerne og 39,4 procent af adjunkterne.

Erhvervs- og Vækstministeriet (2016) *Redegørelse om Danmarks digitale vækst*.

Uddannelses- og Forskningsministeriet (2017) *Optag 2017*.

Undervisningsministeriets databank.

Undervisningsministeriets datavarehus – *Folkeskoler 2016/2017*.

Undervisningsministeriet (2017) *Rapport fra Udvalget om ligestilling i dagtilbud og uddannelse*.

Styrelsen for Forskning og Uddannelse (2017) *Mænd og kvinder på de danske universiteter – Danmarks talentbarometer 2017*

CASES:

IT-Universitet har fordoblet andelen af kvinder på softwareudvikleruddannelsen

IT-Universitetet i København har lavet en strategi for at få flere kvinder på deres uddannelser. De har blandt andet interviewet deres kvindelige studerende og en række gymnasiepiger og har på den baggrund tilpasset og målrettet deres rekrutteringsmateriale og hjemmeside. De gennemfører endvidere en it-camp for piger og tilbyder undervisning i digital dannelse på ungdomsuddannelser. IT-Universitetet har fordoblet andelen af kvinder på softwareudvikleruddannelsen på ét år fra 12 til 22 procent.

Ligebehandlingsnævnet, mandlige pædagoger

I maj 2017 afgjorde Ligebehandlingsnævnet en sag om en børnehave, der havde særlige retningslinjer om, at det udelukkende var de kvindelige ansatte, der hjalp børnene ved toiletbesøg, ble- og tøjskiftning. Ligebehandlingsnævnet slog fast, at det ikke er lovligt, at der er forskellige vilkår for udførelsen af arbejdet på grund af køn. Det har ingen betydning, at retningslinjerne i institutionen er udarbejdet af ledelse i samarbejde med bestyrelse og forældre. Sagen var indbragt af Institut for Menneskerettigheder, der i 2016 fik kompetence til at indbringe sager af principiel karakter eller sager af almindelig offentlig interesse for Ligebehandlingsnævnet.

Aktion Fars Orlov

Regeringen lancerede den 3. november 2017 kampagnen "Orlov – ta' det som en mand" sammen med virksomheder, arbejdsgiverorganisationer og faglige organisationer. Kampagnen sætter fokus på fædres orlov i virksomhederne, familierne og blandt kollegaerne og fortsætter frem til 2020. Målet er, at flere mænd skal tage mere orlov. Mange danske virksomheder blandt andet TDC, Ørsted, Mærsk, NCC og MT Højgaard har skrevet under på en erklæring om, at de støtter fædres orlov, arbejder for at fremme fædres brug af orlov og opfordrer andre til at støtte op.

Styrke bevidsthed om køn og ligestilling i offentlige myndigheder og tilbud

Det offentlige kan bidrage til at fremme ligestilling ved at have fokus på forskelle i behov, ressourcer og adfærd blandt mænd og kvinder, når de tilrettelægger ydelser, tilbud og kommunikerer til borgerne. Det kan fx være relevant på sundhedsområdet, hvor mænd har en mere usund adfærd i forhold til rygning, alkohol og kost.

Ligestillingsredegørelserne for 2017 viser, at der er en positiv udvikling i det offentlige arbejde for at fremme ligestilling – både i forhold til personaleområdet og i serviceydelserne rettet mod borgerne. På personaleområdet har langt over halvdelen af myndighederne en politik for ligestilling, og udviklingen i andelen af kvindelige topledere har været positiv fra 2015 til 2017. Det offentlige anvender også i stigende grad kønsopdelt data i forbindelse med den borgerrettede indsats. Det gælder både i forhold til kampagner, oplysningsmaterialer, målgruppeanalyser og evalueringer. Det giver et godt grundlag for at arbejde med at fremme ligestillingen.

Der er dog fortsat behov for, at det offentlige arbejder med at fremme ligestilling i sine ydelser, og at køn medtænkes, hvor det er relevant.

Fakta

Ligestillingsredegørelserne for perioden 2015-2017 viser:

- At andelen af kvindelige topledere i kommunerne er steget fra 27 procent i 2015 til 29 procent i 2017, mens andelen er steget fra 28 procent til 30 procent i staten og fra 15 procent til 28 procent i regionerne.
- At godt 2/3 af de offentlige myndigheder er opmærksomme på ligestillingsaspekter i forbindelse med rekruttering af personale.
- At 20 procent af kommunerne har udarbejdet en politik for ligestilling i deres serviceydelser.
- At 61 procent i staten, 65 procent i kommunerne samt alle 5 regioner oplyser, at de inddrager kønsaspektet i deres kerneydelser og serviceområder for borgerne i forbindelse med udarbejdelse af målgruppeanalyser og evalueringer m.m. Det er en stigning for kommunerne på 8 procentpoint (fra 57 procent til 65 procent).
- At andelen af statslige institutioner, som inddrager kønsaspektet i forbindelse med tilrettelæggelse af kampagner og information på hjemmesider m.m. er steget 10 procentpoint – fra 53 procent til 63 procent. Kommunerne har oplevet en stigning på 8 procentpoint fra 52 procent til 60 procent, mens regionerne ligger uændret på 100 procent i perioden.
- I 2030 vil antallet af borgere, der lever med type 2-diabetes være fordoblet fra 2010. Den samlede tilvækst vil være dobbelt så stor blandt mænd som blandt kvinder.
- Andelen af hjemløse kvinder er i 2017 25 procent. 18 procent af de hjemløse kvinder har i 2017 daglig omsorg for børn, mod 11 procent af de hjemløse kvinder i 2015.

Udenrigsministeriet (2018) *Resultat af ligestillingsredegørelser 2017 – Hovedrapport*.

Statens Institut for Folkesundhed (2017) *Sygdomsudviklingen i Danmark fremskrevet til 2030. KOL og type 2-diabetes*.

VIVE (2017) *Hjemløshed i Danmark. National kortlægning*.

CASES:

Nye regler om sorgorlov

Et enigt Folketing vedtog den 25. januar 2018 regeringens forslag om at ændre barselslovens regler om fravær, hvis man mister et barn inden den 32. uge efter fødslen eller modtagelsen af barnet. Ændringen betyder, at begge forældre fra den 1. februar 2018 får ret til 14 ugers fravær, hvis de mister et barn inden den 32. uge efter fødslen eller modtagelsen af barnet.

Ligestilling i forældrerollen – til barnets bedste

I Albertslund Kommune oplever man, at der ofte er store konflikter mellem forældrene efter en skilsmisse. Dette rammer børnene hårdt og giver anledning til bekymring hos de professionelle. Traditionelt arbejder de professionelle i almenområdet kun med den part i konflikten, som barnet bor hos, og har derfor ringe indflydelse på det, som er kernen i problematikken. Med rådgivningsindsatsen "Forældre sammen – hver for sig" arbejdes der på at ligestille forældrene i ansvaret for, at barnet trives, også efter skilsmissen. Forløbet inddrager begge forældre ligeligt og insisterer på, at forældrene har et fælles ansvar for at indgå i en samarbejdsrelation, som barnet kan trives i. Det betyder, at fædre inddrages mere i ansvaret for børns trivsel.

INDSATSER:

Indsats for at fremme flere kvinder i ledelse: Regeringen vil gå i dialog med udvalgte virksomheder og organisationer om at udarbejde inspirationsmateriale med konkrete eksempler på, hvordan der kan arbejdes med kønsfordelingen i ledelse. Samtidig undersøges det, om og hvordan der eventuelt kan arbejdes med en benchmarking af virksomheder omfattet af reglerne om en mere ligelig kønsfordeling i ledelse og bestyrelser, som gør det godt. Der vil endvidere blive arbejdet sammen med rekrutteringsbranchen om, hvordan denne kan bidrage til at sikre en bredere kønsmæssig repræsentation i rekrutteringsgrundlaget til bestyrelser og ledelse. Arbejdet vil være inspireret af en lignende indsats i UK. Endelig vil ligestillingsministeren sammen med relevante faglige organisationer og udvalgte uddannelsesinstitutioner gå i dialog med unge kvinder om det kønsopdelte uddannelsesvalg, og den betydning valg af uddannelser kan have for fremtidige ambitioner om en lederkarriere.

Mere repræsentative kommunalbestyrelser og regionsråd: Ligestillingsministeren vil samle relevant viden og fakta om en mere repræsentativ kønsfordeling i kommunal- og regionspolitik og formidle det til blandt andet partierne.

Aktiviteter og viden om fædres brug af orlov: Regeringen vil også i 2018 sammen med virksomheder, faglige organisationer mv. have fokus på at fremme fædres brug af orlov gennem kampagnen 'Aktion Fars Orlov', som er finansieret gennem satspuljeaftalen for 2017. Ultimo 2018 afsluttes en undersøgelse af effekterne af fædres brug af orlov, og der udbydes en pulje til lokale oplysnings- og debataktiviteter om fædre og orlov.

Debat om det kønsopdelte uddannelsesvalg: Ligestillingsministeren vil sætte fokus på, hvordan forældre, uddannelsesinstitutioner og de unge selv kan være med til at skabe en kulturændring hen imod et mindre kønsopdelt uddannelsesvalg, hvor unge kvinder betragter naturvidenskab og it som valg, der også er noget for dem, og unge mænd betragter omsorgsfagene som interessante uddannelser og arbejdsområder. Det kan fx ske gennem kampagner på de sociale medier og partnerskaber med centrale aktører inden for udvalgte områder.

Fokus på piger og teknologiforståelse: Undervisningsministeriet gennemfører i samarbejde med Ligestillingsafdelingen en konference om piger og teknologiforståelse, som skal give inspiration til, hvordan pigers interesse for teknologiforståelse kan fremmes. I forbindelse med et 3-årigt forsøg med et 1-årigt valgfag i teknologiforståelse, vil kønsfordeling indgå i erfaringsopsamlingen i sommeren 2020. Internationalt arbejdes der med køn blandt andet under eTwinning, som er et uddannelsesfællesskab for skoler i Europa, der tilbyder en platform og pædagogisk udvikling for skoler og institutioner. Undervisningsministeren vil fra skoleåret 2018/19 igangsætte et forsøgsprogram for styrkelse af teknologiforståelse i folkeskolens obligatoriske undervisning.

Ny model for udbetaling af en børne- og ungeydelse: Det fremgår af regeringsgrundlaget, at regeringen vil undersøge, hvordan udbetalingsreglerne for børne- og ungeydelsen kan ændres, så fædre og mødre i højere grad ligestilles. Re-

geringen præsenterede den 22. december 2017 en model for nye regler for udbetaling af børne- og ungeydelse, hvorefter ydelsen, tilsvarende de svenske regler, som udgangspunkt udbetales med halvdelen til hver af forældrene. Dette fraviges dog, hvis kun én af forældrene har forældremyndigheden over barnet, eller hvis barnet overvejende bor hos den ene forældremyndighedsindehaver. Det nye tiltag, der skal sikre mere moderne regler, der afspejler nutidens familiemønstre, vil indgå i forhandlingerne om et nyt familieretligt system.

Inspirationsdage for kvinder i Forsvaret: Forsvarsministeriet vil som noget nyt i 2018 to gange årligt gennemføre en national inspirationsdag fem steder i landet, som led i en national informationskampagne rettet mod kvinder. Målet er at give unge kvinder mulighed for at få indsigt i Forsvarets virkelighed – blandt andet fortalt af kvindelige rollemodeller fra den militære del af Forsvaret, så flere kvinder bliver værnepligtige og vælger Forsvarets uddannelser.

Fokus på køn i sundhedsindsatser: Sundheds- og Ældreministeriet udarbejder i 2018 en række analyser af psykiatrien, hvor der bl.a. vil være fokus på at belyse fordelingen af mænd og kvinder, samt hvilke diagnoser der rammer mænd og kvinder mv. Formålet er at skabe en bedre forståelse for patientpopulationen og dermed bedre forudsætninger for, at beslutningstagerne kan målrette indsatsen. Herudover lancerer Sundheds- og Ældreministeriet en strategi til forebyggelse af ludomani, der bl.a. har fokus på forebyggelse af ludomani blandt unge mænd, da en ludomaniundersøgelse fra SFI i 2016 viser, at det primært er unge mænd, der er i risikozonen for at udvikle en risikabel spilleadfærd.

Forskning i madvaner blandt unge mænd på erhvervsuddannelser: Fødevarestyrelsen har fokus på social ulighed i madvaner i Danmark. Elever på erhvervsuddannelser spiser mindre sundt end unge på gymnasiet. Som opfølgning på to kvalitative rapporter om motivation og barrierer for at spise sundere, formidling af sund mad og faglig selvopfattelse blandt unge mænd fra 2017, gennemfører Fødevarestyrelsen i 2018 en kvantitativ forskningsvurdering af, hvilke metoder og former for formidling, der er anvendelige for at ramme målgruppen af unge mænd på erhvervsuddannelser.

Undersøgelse af kvinder i hjemløshed: Børne- og Socialministeriet iværksætter som led i satspuljeaftalen for 2018 en undersøgelse af kvinder i hjemløshed. Formålet er at afdække, hvad der kendetegner gruppen af hjemløse kvinder, hvilke forhold der ligger bag stigningen i antallet, og hvilken betydning den stigende hjemløshed blandt kvinderne har for de sociale tilbud og indsatser på hjemløseområdet.

Etablering af et kvindefængsel: Det er i den nye flerårssaf-tale under Justitsministeriet om kriminalforsørgens økonomi for 2018-2021 blevet besluttet, at der skal etableres et egentligt kvindefængsel i Danmark. Et kvindefængsel vil, udover bedre sikkerhed i forhold til at undgå chikane og seksuelle og fysiske overgreb fra mandlige indsatte, give mulighed for en mere tilpasset indretning af aktiviteter og beskæftigelse for kvindelige indsatte. Det er forventningen, at kvindefængslet kan idriftsættes i 2020.

Tryghed, trivsel og lige muligheder for LGBTI-personer

I Danmark har alle ret til at selv at vælge partner og leve åbent om deres seksuelle orientering og kønsidentitet. Alligevel møder lesbiske, bøsser, biseksuelle, transkønnede og interkønnede (LGBTI-personer²) stadig diskrimination og fordomme. Det har konsekvenser for den enkeltes tryghed, trivsel og muligheder for at kunne leve frit og forløse sit potentiale.

Frihed for den enkelte og øget trivsel

Mange LGBTI-personer er ressourcerstærke mennesker med karriere og familieliv. Men undersøgelser viser samtidig, at LGBTI-personer generelt trives dårligere, de føler sig oftere stressede, og de drikker og ryger mere end den øvrige del af befolkningen³.

Selv mordstanker er mere end dobbelt så udbredt blandt LGBTI-personer som blandt den øvrige danske befolkning, og faktiske selvmordsforsøg sker ca. tre gange så ofte blandt LGBTI-personer⁴. Nydanske LGBTI-personer er i særlig risiko for mistrivsel og diskrimination.

Mange LGBTI-personer er ikke åbne om deres seksuelle orientering eller kønsidentitet over for skolekammerater eller kollegaer. Det kan påvirke trivslen ikke at kunne deltage, når der fx på en arbejdsplads tales om, hvad man laver derhjemme og i sin fritid. Og når medarbejdere ikke trives, er sygefraværet ofte højere, produktiviteten lavere og personaleomsætningen højere.

Derfor sættes bredt ind i forhold til at fremme frihed, tryghed og inklusion, så alle LGBTI-personer - også nydanske - har mulighed for at leve åbent og uden frygt for diskrimination og overgreb.

Fakta

- 40 procent af LGBTI-personer er i lav grad eller slet ikke åbne om deres seksuelle orientering eller kønsidentitet på arbejdspladsen.
- 49 procent af danske LGBTI-personer undgår offentligt at holde i hånd med en partner af samme køn af frygt for overfald, trusler eller chikane.
- 84 procent af danskerne har oplevet negative kommentarer eller lignende over for en skolekammerat, som blev opfattet som LGBTI-person.
- 13 procent af nydanske LGBTI-personer har været udsat for vold fra familien på grund af deres seksuelle orientering.
- 15 procent af nydanske LGBTI-personer føler sig presset til at gifte sig mod deres vilje.
- 22 procent af nydanskere opfatter homoseksualitet som en sygdom.
- 24 procent af nydanskere mener, at det bør være forbudt at have sex med en person af samme køn.

Undersøgelserne dækker ikke interkønnede, derfor er l'et udeladt.

Opinion for LO, FTF og AC (2016) *Måling af LGBTI-personers oplevelse af åbenhed på arbejdsmarkedet*.
FRA – Fundamental Rights Agency (2014) *EU LGBT survey*.
Als Research (2015) *Nydanske LGBTI-personers levevilkår*.

² I teksten anvendes betegnelsen LGBTI konsekvent, om end flere af de undersøgelser, der refereres til, kun dækker LGBT-gruppen og således ikke interkønnede personer.

³ Statens Institut for Folkesundhed (2015).

⁴ Christian Graugaard m.fl., in Scandinavian Journal of Public Health (2015) *Self reported sexual and psychosocial health among non heterosexual Danes*, CASA (2009) *Lige og Ulige? Homoseksuelle, biseksuelle og transkønnedes levevilkår*.

Global indsats for LGBTI-personers rettigheder

Lige muligheder for alle uanset seksuel orientering og kønsidentitet er i stigende grad blevet sat på dagsordenen globalt. I flere og flere lande er det muligt for transkønnede at få juridisk kønsskifte og for homoseksuelle at adoptere og blive gift. Men LGBTI-personers menneskerettigheder krænkes stadig systematisk mange steder i verden. Homoseksualitet er forbudt ved

lov i mere end 70 lande – heraf nogle med dødsstraf⁵ – og i en række lande slår myndighederne hårdt ned på offentlige LGBTI-manifestationer som Pride.

Det er nødvendigt, at Danmark går forrest og kontinuerligt presser på for at fremme frihed og retten til at være den, man er, og leve med den, man elsker.

⁵ ILGAEurope (2017) *State Sponsored Homophobia - A World Survey of Sexual Orientation Laws: Criminalisation, Protection and Recognition*.

INDSATSER:

Handlingsplan til fremme af LGBTI-personers tryghed, trivsel og lige muligheder: Satspuljepartierne har afsat 25 mio. kr. i perioden 2018-2021 til initiativer, der skal styrke tryghed, trivsel og lige muligheder for LGBTI-personer. Initiativerne sætter bredt ind på de områder, hvor der er udfordringer fx i forhold til nydanske LGBTI-personer, transkønnede og i forhold til åbenhed og inklusion på arbejdsmarkedet, i uddannelse, sport og idræt. Initiativerne vil indgå i en samlet handlingsplan på området, som lanceres i 2018.

Koordinerende funktion på LGBTI-området: Der er oprettet en koordinerende funktion på LGBTI-området hos ministeren for ligestilling til at understøtte arbejdet med en handlingsplan og sikre løbende og øget koordinering og videndeling på tværs af de relevante ministerier mv. Der er etableret en tværministeriel arbejdsgruppe med bred deltagelse fra de relevante ministerier. De enkelte ministerier har ansvar for og varetager som hidtil alle opgaver inden for eget ressort på LGBTI-området.

Evaluering af sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab: Undervisningsministeriet vil gennemføre en evaluering af det obligatoriske emne sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i folkeskolen og på de frie grundskoler. Emnet skal blandt andet bidrage til elevernes forståelse af normer og idealer for køn, krop og seksualitet, og hvordan forståelsen påvirkes af det samfund, man lever i. Formålet med evalueringen er at følge op på, om undervisningen i emnet kan styrkes.

Forundersøgelse af monitorering af LGBTI-elevs trivsel: Undervisningsministeriet vil som opfølgning på tilslutningen til UNESCO's Call for Action igangsætte en forundersøgelse af, hvordan LGBTI-elevs trivsel i uddannelsessystemet kan monitoreres for på længere sigt at sikre viden om trivsel for denne målgruppe, og hvor der bør sættes ind over for eventuel mistrivsel. Viden om LGBTI-elevs trivsel skal endvidere bidrage til at opfylde folkeskolereformens nationale mål om, at alle elevs trivsel skal styrkes.

Europæisk konference om lige rettigheder for LGBTI-personer: Danmark er under formandskabet for Europarådet vært for en konference om rettigheder og lige muligheder for LGBTI-personer i relation til privat- og familielivet. Konferencen sætter fokus på emner som fx ægteskab, adoption, medmoderskab mv. Konferencen afholdes i marts i samarbejde mellem det danske formandskab og den danske delegation i Europarådets parlamentariske forsamling.

Dansk indsats for fremme af LGBTI-rettigheder globalt: Udenrigsministeriet arbejder aktivt med at fremme LGBTI-rettigheder globalt. Det sker blandt andet bilateralt gennem de danske ambassader og repræsentationer, som følger udviklingen på LGBTI-området på landniveau tæt, og som gennem dialog med partnerlande og lokale og internationale civilsamfundsorganisationer arbejder for at fremme LGBTI-personers rettigheder og vilkår. Der arbejdes også for at fremme LGBTI-rettigheder i multilateralt regi, herunder i FN's 3. udvalg, FN's menneskerettighedsråd, OSCE og Europarådet, og Danmark fortsætter sit aktive engagement i det europæiske samarbejde på LGBTI-området.

CASES:

Diversity at Work – Best Practice

Dansk Industri har i 2016 lavet pjecen "Diversity at Work – Best Practice på LGBT-området", der forklarer, hvorfor det er vigtigt, at virksomheder fokuserer på LGBT-mangfoldighed, og hvordan det kan bidrage til bedre produktivitet, innovation og employer branding. LGBT Danmark tilbyder desuden programmet "Empatisk Arbejdsmarked" til virksomheder, organisationer og uddannelsesinstitutioner. Med programmet bekæmpes social eksklusion og diskriminering af LGBT+ medarbejdere og -ledere.

Ny lovgivning vedrørende transkønnede

Den 1. januar 2018 trådte nye ændringer til sundhedsloven i kraft, der skal bidrage til, at transkønnede personer mødes med værdighed og respekt i sundhedsvæsenet. Lovændringerne blev vedtaget i forlængelse af, at Danmark som det første land i verden besluttede at flytte diagnosekoden for transkønnethed fra kapitlet om psykiske lidelser til et afsnit, der ikke opfattes som diskriminerende eller stigmatiserende. Terminologien i sundhedsloven er derfor blevet ændret således, at man ved kastration i forbindelse med kønsskifte ikke længere skal have stillet diagnosen transseksualitet, men i stedet skal opfylde kravet om at være transkønnet. Samtidig fjernes kravet om, at Sundhedsstyrelsen skal give tilladelse til kastration som led i kønsskifte, og beslutningen overlades i stedet til den ansvarlige læge sammen med patienten, idet de er nærmest til at vurdere, om betingelserne for kastration er opfyldt.

Global ligestillingsindsats

Globalt er kvinder og pigers rettigheder og muligheder i samfundet blevet styrket gennem de seneste år. Men der er fortsat lang vej, før alle verdens kvinder og piger har ret at bestemme over egen krop, deres liv og lige muligheder i samfundet.

Aktiv dansk indsats for kvinders rettigheder og ligestilling globalt

FN's 17 verdensmål danner rammen for den globale udviklingsindsats frem til 2030. Med mål 5 om ligestilling er der globalt en politisk vilje til at styrke ligestillingsindsatsen. Den danske handlingsplan sætter rammen for opfølgningen på verdensmålene på tværs af det danske samfund.

Trods den globale politiske vilje til at fremme ligestilling og de seneste års fremskridt blandt andet i forhold til pigers skolegang, er udfordringerne fortsat markante. Især i udviklingslandene er der alt for mange kvinder, der udsættes for diskrimination og vold, og kvinder som fastholdes i traditionelle mønstre uden at kunne realisere deres potentialer.

Udviklingsbistanden som løftestang for ligestilling

Den danske indsats er rettet mod at sikre lige rettigheder og kvinders empowerment. Der er et særligt fokus på at fremme kvinders seksuelle og reproduktive sundhed og rettigheder. Det er afgørende for udviklingen, at kvinder og piger har ret til at bestemme over deres egen krop og ret til at vælge, hvem de vil have børn med, og hvor mange de vil have, samt at vold mod kvinder bekæmpes. Samtidig er det vigtigt at arbejde målrettet med at sikre lige muligheder for deltagelse i det offentlige rum, på arbejdsmarkedet, i uddannelse og i beslutningsprocesser.

Danmark vil internationalt fortsætte med at presse på for at skabe yderligere fremdrift for ligestillingen globalt – primært i regi af Nordisk Ministerråd, EU, Europarådet og FN samt gennem udviklingsbistanden. Samtidig kan Danmark lære af andre landes erfaringer.

Fakta

- Globalt bliver 15 millioner piger årligt gift, inden de er fyldt 18 år. Det er 28 piger i minuttet.
- Det skønnes, at 2 millioner piger hvert år bliver gravide, før de er fyldt 15 år.
- I store dele af Afrika og Asien er mere end 75 procent af de kvinder, der arbejder, beskæftigede uden for det formelle arbejdsmarked.
- Undersøgelser viser, at øget ligestilling og kvinders aktive deltagelse på arbejdsmarkedet kan øge verdens BNP.

UNICEF (2014) *Ending Child Marriage: Progress and Prospects*.

UNFPA (2015) *Girlhood, Not Motherhood: Preventing Adolescent Pregnancy*.

UN Women (2015) *Progress of the World's Women 2015-2016*.

McKinsey Global Institute (2015) *The Power of Parity: How Advancing Women's Equality Can Add \$12 Trillion To Global Growth*.

INDSATSER:

Dansk formandskab for Europarådet: Ligestilling er et ud af fem prioriterede områder under det danske formandskab af Europarådet, som løber frem til maj. Danmark vil være vært for en international konference i København, hvor Europarådets nye ligestillingsstrategi lanceres. På konferencen sættes der blandt andet fokus på kvinder i ledelse, kønsstereotyper samt kvindelige migranter og flygtninge, og der inkluderes et mandeperspektiv. Der vil endvidere i april blive afholdt en dansk-islandsk "Barbershop event" i Strasbourg, hvor der er fokus på mænd og ligestilling, og i FN i marts afholdes der en side event med fokus på sexisme.

EU's ligestillingstemaer: De bulgarske og østrigske formandskaber vil sætte særligt fokus på kvinder og digitalisering, herunder blandt unge. Det europæiske ligestillingsinstitut EIGE udarbejder som led i dette en rapport om unge, ligestilling og digitalisering. Der arbejdes videre med Kommissionens forslag til den europæiske søjle for sociale rettigheder, heri indgår et forslag til "work life balance-direktiv" med blandt andet forslag om øremærket orlov til fædre. Regeringen støtter ligestilling på arbejdsmarkedet og i familierne, men ønsker ikke øremærket orlov til fædre.

Nordisk Ministerråd: Det nordiske samarbejde vil under svensk formandskab blandt andet sætte fokus på at fremme mænds engagement i ligestillingsarbejdet med en international konference om mænd og ligestilling, herunder også mænds vold mod kvinder, samt fokus på ligestilling og arbejdsmarkedet.

FN's Kvindekommissions samling - kvinders lige muligheder i landdistrikter: Danmark vil arbejde aktivt for at sikre fremskridt i forhold til kvinders seksuelle og reproduktive sundhed og rettigheder samt kvinders økonomiske uafhængighed, adgang til uddannelse og jobs. Danmark vil være vært for en række side events, deltage i bilaterale møder og forhandlinger.

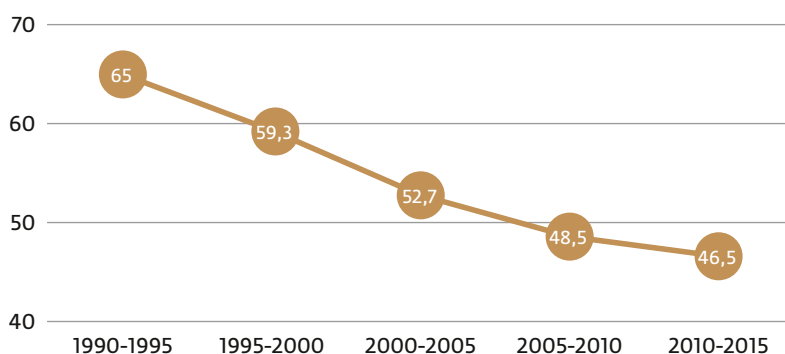
Danmarks nationale handlingsplan for implementering af FN's sikkerhedsresolution 1325 om Kvinder, Fred og Sikkerhed: Handlingsplanen har til formål at bidrage til at fremme fredelige, fremgangsrigge og retfærdige samfund med mere ligestilling efter krig og konflikt. Den danske indsats sker ved en kombination af humanitære, militære og civile engagementer samt gennem udviklingssamarbejdet. Inden for de geografiske og tematiske områder foreligger der forskellige strategiske målsætninger for ligestilling.

Fokus på ligestilling og kvinders rettigheder i udviklingsbistanden: Fremme af ligestilling mellem kønnene er et gennemgående element i alle aktiviteter i udviklingsbistanden, der bygger på flerårige strategier og handlingsplaner. Danmark arbejder i sin udviklingsbistand tværgående med ligestillingsindsatser i prioritetslandene, i Mellemøsten og Nordafrika og inden for rammerne af naboskabsprogrammet og i internationale organisationer. I danskfinansierede humanitære indsatser indgår ligeledes ligestillings- og kvinderettighedsperspektiver med fokus på kvinder og pigers særlige sårbarhed i humanitære kriser.

NØGLETAL:

Teenagefødsler (fødsler pr 1.000 kvinder i alderen 15-19 år)

Kilde: UN DESA (2017) *World Population Prospects*.

Status på initiativerne fra Perspektiv- og handlingsplan 2017

INDSATSOMRÅDE	Antal initiativer	Gennemført	Igangsat	Ikke gennemført
Rettigheder og frihed for den enkelte	11	6	5	0
Bedre udnyttelse af ressourcer og talenter	14	5	9	0
Global ligestillingsindsats	6	4	2	0
I alt	31	15	16	0

INDSATSOMRÅDER	Gennemført	Igangsat	Ikke gennemført
Rettigheder og frihed for den enkelte			
National handlingsplan om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol		X	
Ungdomstopmøde om ligestilling og social kontrol	X		
Oplysning om rettigheder og ligestilling i etniske minoritetsmiljøer		X	
Styrket indsats mod digitale sexkrænkelser		X	
Undersøgelse af unges opfattelse af køn, krop og seksualitet	X		
Samlet indsats mod vold i nære relationer og ny national enhed		X	
Styrket oplysning og viden om vold i nære relationer	X		
Styrkelse af det kommunale beredskab mod stalking	X		
Styrke fokus på LGBTI-personer i uddannelsessystemet		X	
Opbakning til Happy Copenhagen i 2021	X		
Styrket indsats mod menneskehandel	X		
Bedre udnyttelse af ressourcer og talenter			
Opfølgning på anbefalinger fra Udvalg for ligestilling i dagtilbud og uddannelse		X	
Styrket it-interesse blandt piger		X	
Kampagne om fædres brug af orlov		X	
Ændring af barselsdagpengeregler til selvstændige	X		
Evaluering af "den danske model for en mere ligelig kønsfordeling i bestyrelser"	X		
Indberetning af ligestillingsredegørelser	X		
Udvikling af talentbarometer	X		
Vejledning om digital kommunikation til begge forældre		X	
Undersøgelse af udbetalingsreglerne for børn- og ungeydelse	X		
Undersøgelse af muligheden for momsfratagelse af fertilitetsbehandlinger		X	
Styrket indsats særskilt til mænd med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen		X	
HPV-vaccination til unge mænd der er tiltrukket af mænd		X	
Opdatering af de faglige anbefalinger for rehabilitering og palliation		X	
Handlingsplan for det Europæiske Forskningsrum		X	
Global ligestillingsindsats			
Styrkelse af kvinders økonomiske muligheder globalt	X		
Et styrket europæisk fokus på ligestilling på arbejdsmarkedet og i uddannelse	X		
Barbershop konferencer om ligestilling	X		
Formandskab for Europarådet		X	
Aktiv opfølgning på FN's verdensmål for bæredygtig udvikling (SDG'erne), herunder mål 5 om ligestilling		X	
Styrkelse af kvinders rettigheder og bekæmpelse af sexisme	X		

MINISTER FOR LIGESTILLING

UM.DK/LIGESTILLING